

NAROZENÍ JAKO VTĚLENÍ TOUHY; PLNĚNÍ SNU TŘÍLETÉ HOLČIČKY

Karel Funk

Ve třech letech v sobě uslyšela slova: Pomohu narodit se všem nenarozeným, kteří se chtějí narodit. Dnes ví, že to nebyla jen slova z dětské mysli. A jak tato slova naplňuje? O tom přijela povyprávět do Čech a bude o tom pojednávat i náš rozhovor. Světlana Borisenko je z města Chersonu na Ukrajině. Je usměvavá, trvale zářící, srší vtipem, máte dojem, že je snad nenaštvatelná.

Občas k nám zavítají nebo se tu i usadí různí léčitelé nebo raditelé z Východu – tu ruského, tu indického či jiného. Často si řeší jen svou svízelnou životní úroveň tím, že se snaží zaujmout nějakou svou výjimečnou schopností nebo nově vytvořenou metodou na nápravu toho či onoho. Mezi takové ale paní Světlana nepatří.

V patnácti letech hledala odpovědi na otázky: V čem je smysl života? Co znamená v životě dělat správnou volbu? Nyní má tři děti, je zakladatelkou Školy radosti (klubu pro maminky a jejich děti), poskytuje konzultace o tom, jak naladit vztahy s dítětem i mezi rodiči navzájem. Spoluzakládá rodovou školu v Chersonu. Má zkušenosti s porody doma i s porody po „císařském řezu“. V České republice ukončila mezinárodní výměnný program Letokruhy a před odjezdem nabídla i besedu a konzultace na téma přirozených porodů. Je nesmírně cenné, hovoří-li někdo o tom, čím sám prošel, co má praxí vykoupeno.

Často musíme dopředu zaplatit to, čím chceme druhé obohatit. Konzultace o porodech má paní Světlana vykoupeny i svým prvním porodem. Byl plně v režii oficiální medicíny. Už jako první potupu pocítovala, že u nahé ženy jsou při porodu muži. Jistě, mnozí si řeknou „dnes už se to tak nebere“. Ano, nebere. Ale je to dobře? Proč byly vždy jen porodní báby a ne porodní dědkové? Snad nejen kvůli studu, ale i kvůli ženskému vcítění. Někde už objevili, že to je chyba a vracejí se k porodním bábám, ač odborně školeným. Páni doktoři rozhodli u jejího porodu o císařském řezu. Nevěděla proč, nebavili se s ní. Když se probudila z uspání, pozorovala netečně strop, mraky, a pak si zrovna tak netečně uvědomila, že někde by mělo být její dítě. Bylo pár metrů od ní za sklem. Poznala, že v případě císařského řezu tu funguje psychika podobně jako u zvířat po vyoperování plodu, třeba v zoo: matky své plody odvrhnou. Veškeré těšení se na dítě zmizelo. Musela citově začínat úplně znovu.

To byl začátek poznámek, pořízených z jednoho večerního povídání 10. 8. 2007 ve více lidech u našeho společného přítele, architekta Oldy Hozmana. Z nich jsem dodatečně tehdy sestavil tento rozhovor, Světlana jej pak autorizovala.

Jaké byly tvoje další porody?

Podle jedné moudré knihy i podle svého citění jsem se rozhodla родit doma. Přišla jsem za lékařkou až v sedmém měsíci, a to jen kvůli evidenci. Když mne plísnila, proč jsem nepřišla dřív, řekla jsem: Právě jsem si všimla. Svou péči jako by mne chtěli doktoři pak potrestat. Odběry krve – ó hrůzo! Nízký hemoglobin... To se musí léčit! Podle mé knihy stačí hodnota 110, měla jsem 112, tak co? Řekli, že chci-li zdravé dítě, musím mít aspoň 120.

Ptala jsem se jich na byliny, ale nařídili léky. Jedny na oteklé nohy, druhé na hemoglobin, třetí na něco dalšího. Místo léků jsem si přečetla, jaké myšlenky to způsobují a jaká strava a bylinky jsou vhodné. A vida, za týden bylo hemoglobinu ne už 112, ale 124. Paní doktorka prý čekala tak 115 a proto se tak zaradovala nad svou účinnou volbou léků, že si recept připíchl na nástěnku, aby ho nezapomněla.

Při druhém těhotenství mi doktorka řekla: Ty určitě přijdeš, až budeš mít zase velké břicho a řekneš – právě jsem si všimla. Odpověděla jsem: Ne, já jestli někdy přijdu, tak s dítětem v náručí a řeknu – právě jsem si všimla.

Druhý porod (první doma) pro mne znamenal důvěru k Bohu i k manželovi.

Třetí dítě mi umožnilo poznat, kdo jsem, co potřebuji, jak mohu sama sebe pochopit. Druhá holčička, Ludmila, mi řekla tři měsíce před dalším početím, že budeme mít Dášu. – A co třeba Míšu? – ptám se. - Ne, Dášu. – A kdy Míšu? Bude Míša? – Bude, ale asi ne Míša.

Když se rodila Dáša, čekali jsme už předcházející noc. Muž pak seděl celý den v práci s mobilem u ruky. Další noc jsem si četla knihu Jak porodit boha. Bylo mi divné, proč nic nepřichází. Pak jsem pochopila, že musím i psychicky ustát ve svých činnostech a „domluvit“ se v tichu a soustředění s dítětem. Zavřela jsem knihu a měla myšlenku jen vůči Bohu: Ano, dovoluji to, je to možné, jsem připravena. Chci porodit dnes, mám pocit, že je pro to ten nejlepší den. Porod začal, byly asi tři hodiny. Přečetla jsem si, že plodová voda odchází někdy pomalu a jindy naráz. Vypadla tak rychle, že jsem se až musela jít podívat vedle, jestli to někoho nezbudilo. Unaveného muže jsem nechala spát. Znovu jsem si vše připravila, umyla se a dělala pohyby, jak jsem cítila. V noci u nás málo teče voda a jen studená. Naběračkou jsem proto nabírala tu studenou do vany a také do vědra na plotně. Říkala jsem dítěti - bude nám v té vodě dobře? Každou svou činnost jsem dítěti vysvětlila. Když bylo dost ve vaně, natočila jsem ještě dvě vědra na plotnu a vzbudila manžela s tím, ať je v klidu, jen jestli by mi mohl malinko pomoci, že jdu do vany rodit a za chvíli budu potřebovat přilít teplou. Pochopil, že to nastává, začal být aktivní, ale uklidnila jsem ho, že nemusí s ničím spěchat: Nic nedělej, jen ohřívej vodu. Řekl: Je-li toto úkolem muže, tak dobře. Když se holčička narodila, byla první minutu ve vodě. Prostě se tam narodila a nikdo s ní nic nedělal. Ležela uvolněná a kdybych měla strach, mohla bych si myslet, že nežije. Ten jsem ale neměla. Vzala jsem si ji k sobě a požádala jsem manžela, aby nás polil studenou vodou. Je to šok, který probouzí dýchání. Chvilku nabíral tu pomalu tekoucí vodu. Po polítku začala na mé hrudi zvolna a klidně dýchat. Otevřela oči a jako by mne objala. Když jsem pozorovala její oči, dívala se na mne zpříma, i když se říká, že dítě zprvu neumí zaostřovat zrak. Dívala se a usmívala. Jakoby se mi otevřelo nebe.

Máme velkou koupelnu, říkám jí porodnice. Dala jsem tam i křeslo a kobereček, aby to tam bylo hezké. Dášu jsem pak položila na křeslo a dívala se na ni. Než odešla placenta a než jsme vše uklidili, bylo osm hodin. Naše děti brzy vstávají. Slyším je najednou, jak běží a ptají se: Mami, proč tu nikdo není? Probudily jsme se a nikdo tu není. Říkám: Jak to, že tu nikdo není. Takový dárek tu máte. – Jaký dárek? A kde máš břicho? – Pojd'te, ukážu vám. Když jsme vešli, Dáša se právě probudila a dívala se na nás. – To je krásné děťátko, dej mi ho podržet.

Je nějaký rozdíl v prvním a dalších dětech?

S prvním dítětem dostává rodina a rod všechno základní, protože příroda ví, jak to s lidmi je, že třeba další dítě už nebudou chtít nebo moci. První dítě má od rodu vše pozitivní, ale i problémy. Nejstarší chlapec nebo děvče „odpracovávají“ to, co neudělají ty po něm. Druhé dítě přichází obvykle na svět mnohem klidněji, rodiče už mají zkušenost a nebojí se tolik. Viděla jsem na svých dětech i dětech známých, že každé další dítě přichází z vyšší úrovně. Přichází se znalostmi všech předcházejících dětí. Proto se říká, že je třeba učit hlavně to první dítě. S ním je nejvíce otázek. Ty další se budou dívat na to dítě před sebou jako na určitý příklad. Proto je třeba dát prvnímu dítěti vše, co můžeme. A to nejlepší, co můžeme dát, je jen láska. Je jen láska nebo strach, nic mezi tím. Pokud miluji, pokud dělám něco s láskou, pak strach odchází. A je-li strach, není tam láska. Pak k nám dítě přichází s obtížemi.

A porod v porodnici? Lze tam jít s láskou?

Jdeme-li do porodnice, nejdeme tam obyčejně s láskou. Nejdeme k milovanému muži ani milovanému lékaři. A když je případ, že musíme do porodnice, pak je třeba na sobě pracovat, abychom mohli mít rádi lékaře i prostředí. Při mém prvním porodu, než mne uspali k císařskému řezu, jsem se modlila: Pane Bože, veď lékařovy ruce. A když jsem viděla oči anesthesiologa, měla jsem pocit, že vidím v jeho očích Boha. Důvěřovala jsem mu. Říkám ženám nebo párům – máte-li strach rodit doma, pak udělejte z porodnice svůj prostor lásky. A uděláte-li to opravdu a budete-li s tím pracovat, pak najednou pochopíte, že i doma máte vše připraveno a že do porodnice nemusíte jít.

Když mi lidé říkají – Přijď k našemu porodu, pak slíbím pod jednou podmínkou: Můžeš-li si říci, že jsi natolik klidná a natolik si důvěřuješ, že nikoho nepotřebuješ. Nechci, aby svou naději překládali na mne. Takto se domluvíme a v den porodu většinou už nikdo nezavolá. Teprve pak se ozvou a děkují za informace a za knihu o porodu doma.

K porodu doma ale musí být určitá příprava i ve znalostech?

Mám knihu pro rodičky o všem, co je třeba vědět a dělat při různých problémech, ale není tam uveden ani jediný lék. Jsou tam ale jiné rady. Například když neodchází placenta, je dobré vzít láhev a důkladně do ní foukat. Vše při porodu si lze udělat pomocí toho, co máme poruce. V nemocnici potřebují k porodu stůl, nejrůznější nástroje, desinfekci, rukavice... Vypadá to, jakoby se bez toho všeho nedalo rodit. Mnohé ženy mi právě namítají, že si to vše nemohou domů koupit. Říkám jim s humorem: Když jste vy a váš muž chtěli dítě, co jste všechno potřebovali koupit a připravit? Potřebovali jste k početí stůl, desinfekci, rukavice a odborníka? Namítají, že to nelze srovnávat. Říkám jim: Jak to, vždyť je to velmi odpovědné, počít dítě.

Od vyšetření je neodrazuji, ale i k němu lze mít jiný vztah. Když mi nabírali krev, brala jsem to s pocitem, že se o mne chtějí postarat jak umějí, že to musí dělat, protože je to jejich práce. Takto to vysvětluji i svým dětem. Když lékařům svou krev takto v klidu dám a dívám se jim do očí, vždycky jsou výsledky dobré. Lékaři se nedávno u mých dvou- a čtyřletých dětí divili, jak klidně sedí při odběru mé krve a ptali se mne, jestli jsem jim za to slíbila zmrzlinu nebo výlet? A Dáša jim odpověděla: Ne, to je aby vám bylo dobře.

Nevadí tobě nebo manželovi, že máte jen děvčata?

Chtěla jsem vždy dítě, ne dceru nebo syna. Pochopila jsem, že porodit dceru je třeba, když žena musí být silná. Pak má rodit něžnost, aby se v rodině zajistila harmonie, vyrovnanost: jedna žena silná, další něžná.

Jeden ze snů, o kterém mohu vyprávět, byl o synovi. Jde proti mně nějaká osoba a ptá se: Ty jsi chtěla syna. Neodpověděla jsem, ale už jsem věděla to, co bude. Dívala jsem se na to, jak říkám: Ne, nechtěla jsem syna, chtěla jsem prostě dítě. Budu mít hodně dětí, takže budou děvčátka i chlapci. Pak se podívám na nebe a tam stojí proti sobě řada chlapečků a z opačné strany řada holčiček. Stojí naproti sobě první chlapeček a první děvčátko. Připravený hošík už se naklání, už má toužebně nakročeno, a kdybych řekla: Nechci syna, pak vidím, jak řekl děvčátku zklamaně: Oni mne nechťejí, jdi ty. Když jsem tento výjev viděla, řekla jsem té osobě: Ano, chci syna. Pokývala hlavou a řekla – Dobře.

Zvládnete to doma?

Když jsem třeba přišla k páru se svými třemi dětmi – dvě za ruku a jedno v bříšku, zeptala jsem se jich, kolik mají knih o porodu. Udiveně se na mne podívali, proč se ptám, s otázkou v očích: Vám je to ještě málo? Odpovídám: Je to moje hobby. Ještě jsem si nezkusila porodit syna, dvojčata, ještě jsem nerodila v moři či pod rodovým stromem. . . Říkává se, že ta a ta žena porodila. . . Ale tak to není: Dítě se rodí samo. Žena jen pomáhá. Nepřemýšlím, co v životě bude ještě třeba udělat, prostě mám úkolů pořád dostatek. Moje nejoblíbenější věta je: Jsem ráda. Jsem ráda, že mám lásku.

Tedy chceš uplatnit slova tvého snu, když ti byly tři roky, že pomůžeš narodit se všem, kteří se chtějí narodit?

Dlouho jsem myslela, že musím všechny porodit já, tedy že nesmím mít potrat. Pak jsem ale pochopila, že to značí mnohem víc než mé porody. Chtěla jsem pak vybudovat centrum pro těhotné. Jeden můj přítel mi pak řekl: Uklidni se, nepotřebuješ centrum. Přeci vyprávíš všem na ulici, na lavičkách, ve frontách jak rodit. Proč centrum, bude tak rodit celé město. V centru je málo místa, tam se všichni nevejdou. Tedy jsem se “uklidnila” a asi po roce se mé touhy začaly splňovat. Mým centrem se stalo mé město a začali mi volat neznámí lidé. Říkali obyčejně: Slyšeli jsme, že jste rodila doma. My čekáme dítě, můžeme se s vámi setkat? Pak hovoříme i dlouho, třeba tři nebo pět hodin. Když se měl narodit “mému” prvnímu páru chlapec, říkali, ať přijdu. Odpověděla jsem jim: Když jste takový milující se pár, jak říkáte, pak k čemu potřebujete někoho třetího ke své lásce? Máte už druhé dítě, tedy víte, jak to probíhá.

Jiní měli při porodu doma problém: stahy nepřecházely v ty progresivní, žena ležela v příslušné poloze a chtěla pocítit ono spojení mezi sebou a dítětem. Hledala jsem vduchu, kde se to spojení přerušilo. Najednou jsem vnitřně uviděla onu maminku, jak stojí ve sněhu, a vědro s vodou a ledem. Zavolala jsem jim: Nevím, jak bych vám to řekla, ale potřebujete vědro s vodou a ledem, co nejvíc ledu. Ona napřed mlčela a pak řekla, že zavolá později. Po půldruhé hodině volal její manžel: Už! Donesl jsem jí vědro, polil ji a běžel jsem pro prostěradlo. Když jsem přišel, měli jsme dítě. Škoda, že jsem nemohl být u toho.

Pak přicházely další a další páry, které chtěly rodit doma nebo alespoň dobře, a často se ptaly, jaké místo zde může mít muž mezi ženou a těhotenstvím. Muži jsou mnohdy otevřenější informacím. Když hovořím s párem, ptá se on, co a jak a mluví i o věcech, před kterými žena zavírá oči. Ptají se, co bude tehdy a tehdy, co mohou v určité situaci udělat.

Ženy se spíše ptají, v které knize si to mohou přečíst, chtějí-li родit doma. Při druhém a dalších setkáních se i žena uvolní a vypráví o svých touhách, o kterých od ní muž třeba dosud nevěděl. Sedí vedle sebe a ptají se – Ty tohleto chceš? Je to pak velká radost, když se pár ve věcech lépe pozná a ujednotí.

Tedy se ptám i já – jaká je role muže?

Když proti mně sedí muž a žena po porodu, tuším jak to bylo: Ona si říkala: Já tu tak trpím a on si možná popíjí. Říkám jí: Přiznej si, že ti tam nebylo tak špatně. Ona často naříká, jak jí bylo zle, vše jí bolelo... - A čestně? – No, nebylo to tak hrozné. Když totiž žena přizná muži, že to nebylo tak hrozné, hned je vidět, jak se mezi nimi něco mění. Muž před ženou necítí takovou vinu. Proč ji cítivá? S narozením dítěte vznikají problémy. Muž se po odvozu ženy do porodnice necítí mužem, protože ženu neochránil před bolestí. Po návratu žena často naříká, jak to bylo hrozné, a i když nenaříká, vrací se unavená, ušmudlaná, s nemytými vlasy, nemá břicho. A už běží požadavky: Udělej to a to, muž třeba neví, jak, protože to ještě nedělal. Dosud mu bylo dobře a teď aby se z toho zbláznil. Začínají vztahové problémy. Když si tuto situaci plně oba neuvědomí a nevědí, čím a kde to začalo, říkají: Všechno bylo dobré, dokud nepřišlo dítě. A vlastně tu největší událost v životě rodiny, která se může udát, narození dítěte, vidí jako zátěž. I dítě pak cítí: rodičům se daří špatně asi proto, že já tu jsem. A tím spíš, není-li to vytoužený chlapec nebo naopak, nebo není-li podobné ani mamince, ani tatínkovi, nemá-li takové či onaké vlasy, oči a mnohé jiné. I později: nemá takovou povahu, jako ty, nebo naopak – je v tom nedobré po tobě..., obvykle to horší má po tom druhém. Takže: vkládali do dítěte své osobní naděje – a dostali problém.

Muž mívá pocit, že početím dítěte ženě něco dal a nyní u ní nemá místo. Do doby, než se bude mět postarat o oblečení, jídlo, zabezpečení dítěte, jako by neexistoval.

Nemůže si za to někdy i muž sám?

Ptávám se mužů: jak často držíš své ruce na břicho své ženy? Co má dítě rádo? Vypozoroval jsi to? Jak si s tebou hraje? Pomocí ručiček nebo nožiček? A líbí se mu, když ho hladíš shora dolů nebo opačně? A když vidím, že není schopen ani položit ruce na to břicho jako na své, pak je jasné, že dítěti se nedostává to, co by je všechny tři sblížilo. Matce je lehčeji, ona má svou mateřskou lásku, protože nosí dítě pod svým srdcem, ale muži je hůř, protože on nemá ani tu ženu a ještě ani dítě. Nejradostnější bývá pro muže, pochopí-li, že se může takto i on stát těhotným. Pokud sám neví, “jak do toho”, může mu žena pomoci vtáhnout ho do těhotenství. Pak je vidět, jak všichni tři, i jejich rodina do minulosti i do budoucnosti, se prosvětlí. Manželka se více začíná cítit jako žena, muž se cítí být silný a oporou. Žena může buď sedět a plakat, že je jí špatně, a on říkat, že jí nerozumí a neví, co má dělat, nebo k ní může odvážně přijít, ptát se jí, pohladit ji, obejmout, cokoliv udělat, aby se cítila jako žena. A pokud jde o dítě v takovéto hezké situaci, pak začne buď “skákat radostí” a muž to rukou cítí, nebo ztuhne a jako by se tulilo k otci. Muž může cítit, jak se tulí jako kotě. Je to pak ta nejužasnější jednota mezi mužem a ženou, když jsou společně tam uvnitř. Právě po tom bezděčně touží, když chtějí dítě. Pak oba cítí, že během těhotenství mohou být k sobě naopak blíže.

Traduje se, že první tři měsíce je ženě na zvracení, poslední tři měsíce ji bolí záda a ty prostřední tři měsíce je taky všechno špatné. Žena má v těhotenství větší sílu, protože jsou dva, a při tom nesmí nic dělat. Nesmíš nosit kbelíky, nesmíš moc dlouho vařit, nesmíš si do pozdní noci vyprávět s manželem, nesmíš nic. A přitom by žena chtěla připravit něco

dobrého, tak jako dřív, posedět... A když přesto něco těžkého udělá, muž jí to vyčítá nebo se cítí vinen, že to dělala, přitom je unavený z práce a ještě ji našťoval... Je to situace, kdy všichni chceme něco jiného.

Není to tím, že muž a žena nevědí, co jeden od druhého chtějí?

Ano, i když jsou to “obyčejné” věci, východiskem je, když si je oba vzájemně uvědomí a počítají s tím. Tím se předejde neporozumění a nedorozumění. Od prvního setkání chceme, aby vše bylo jen radostí, chceme velkou lásku, milovat a být milováni, chceme mít šťastné děti, jen nechceme přinášet oběti. A najednou – při první nové situaci – těhotenství, to nejde. Ona si říká – však on se dovítí, a on, neznámo proč, se nedovítí. A tak to jde den za dnem. Muži jsou v tom přímější: chci uvařit to a to, připravit takové a takové ponožky... On nechápe, proč ona nemluví o svých potřebách a ona nechápe, proč on mluví jen o těch svých. A přitom je tak osvobozující, když, zejména zpočátku, řekneme každý den, co chceme a z čeho jsme měli radost. Pak každý z nich pocítí – tak a tímhle jsem dneska tomu druhému udělal radost. Je třeba vědět, čím ten druhý žije. Často žijeme vedle sebe a nevíme to.

Některé budoucí maminky jako by měly bezděčnou zlost na dítě, že kvůli němu strádají.

Dnes bereme těhotenství, jako že žena nic nemůže: nesmí sladké, nesmí kyselé, nesmí se protahovat, nesmí plakat... A ve skutečnosti dítě něco takového od matky ani nechce. Je připraveno přijmout matku i otce přesně takové, jací jsou. Už je takové přijalo, protože je tím, kvůli komu se buňky otce a matky spojily. Pro dítě může být hrozné, když cítí, že otec a matka nemohou žít tak, jak by chtěli, kvůli němu. A přitom dítě potřebuje jedině: když je matka rozhozená, stačí když řekne – Promiň, jsem rozrušená, prostě jsem taková, však ty víš, ještě to neumím být jen radostná, odpusť mi to.

Často těhotným natekají nohy. Ukazuje se, že je to od smutku, že nic nesmí, a když si to přeci jen dopřeje, tak “škodí” dítěti. Tělo jí nateklýma nohama ukazuje: nesmíš jít takto dál, nic nechápeš. Při nateklých nohách se nesmí slané a přitom stačí, aby žena řekla dítěti: Víš, já mám ukrutnou chuť na ty okurky – a pak jich může sníst celou sklenici. Je to jednoduché: ty chceš, já chci, chceme oba a nikomu to neřekneme. A nohy jsou normální. Takto jsem na sobě pracovala, když jsem chtěla родit doma.

Rady a radost rozdáváš nejen ve tvé škole radosti, na ulici, v širokém okruhu svých přátel a známých či v domácnostech budoucích rodičů, ale i ve školách. Jaké máš zde zkušenosti?

Pochopila jsem, že vysvětlovat tyto věci dívkám ve věku až mezi čtrnácti, šestnácti roky, tedy těm, které už začínají přemýšlet o rodině, je už velmi těžké. Když jsem dělala přednášky devátákům o těhotenství a rodině, o vztahu muže a ženy a ukazovala filmy, cítili se nesví nebo se smáli, dívali se při filmech o plodu v mamince stranou, bylo jim to nepříjemné. Měli pocit, že je ještě brzy o tom přemýšlet. Když jsem ale mluvila k prvňáčkům a druhákům a ukazovala jim obrázky nebo film o tom, jak žije dítě v mamince a říkala jim – jste od maminky a tatínka, tvářili se chlapci jako otcové a děvčata jako maminky. Bylo hezké na nich pozorovat, jak jednoduše a samozřejmě to přijímají. Vše jim bylo jasné. Nestihli to totiž ještě z toho, co si sem přinesli, úplně zapomenout. Ještě o tom neslyšeli od nikoho nic špatného ani vulgárního.

Jak se ti líbí v České republice?

Když jsem přijela do Čech, pocítila jsem, jako bych se vrátila k matce, jako bych se vrátila domů, kde to vše už znám. V této zemi jsem uviděla svá přání a touhy. Ujasnilo se mi zde, co chci dělat.

Paní Světlana nepoužívá módní “esoterické” výrazivo jako “kosmická energie”, “vysoké vibrace” apod., nehraje si na gurua. Je přirozená, mluví jak jí “zobák narost”. Jistě o ní ještě uslyšíme. Možná, že to nebude trvat dlouho. Podaří-li se jí záměr dalšího pobytu v Čechách, jsme domluveni, že všechny její poznatky budou shrnuty v knize, u jejíhož uspořádání jí bude asistovat autor tohoto rozhovoru.

DODATEK ze současnosti: Ke zmiňované knize jsme se (zatím?) nedostali. Světlanka se mezi tím na Ukrajině rozvedla a vdala se na Moravu. Má zde syna - Štěpána-Petra. Občas chodí k porodům, pokud je požádána.